

KIRJALLINEN KYSYMYS 253/2004 vp

Sisäinen adoptio-oikeus samaa sukupuolta olevien parien perheissä

Eduskunnan puhemiehelle

Yli kaksikymmentä prosenttia lapsiperheistä on nykyisin muita kuin miehen, naisen ja biologisesti yhteisten lasten muodostamia perheitä (Perheet 1999, Tilastokeskus). Myös samaa sukupuolta olevien perheissä on aina kasvanut lapsia. Naisparien ja miesparien perheissä voi olla perheeseen syntyneitä, yhdessä toivottuja lapsia tai lapset ovat voineet saada alkunsa aikaisemmassa heterosuhteessa. Samaa sukupuolta olevien perheissä kasvaneista lapsista on olemassa runsaasti kansainvälistä tutkimustietoa. Tutkimusten mukaan lasten tunne-elämä ja fyysinen kehitys on hyvä, usein jopa parempi kuin lapsilla keskimäärin.

Suomessa rekisteröidyn parin toinen osapuoli ei voi ottaa lapsekseen rekisteröidyn puolisonsa lasta (ns. perheen sisäinen adoptio). Perheen sisäisellä adoptiolla tarkoitetaan juridisen vanhemmuussiteen muodostamista lapsen ja ottovan hemman välille. Nykyisin myös samaa sukupuolta olevat parit ovat voineet tuomioistuimen määräyksellä tulla lapsen yhteishuoltajiksi. Huoltajuus velvoittaa huolehtimaan lapsen hyvinvoinnista ja kasvatuksesta. Huoltajuus ei kuitenkaan muodosta juridista vanhemmuussuhdetta lapsen ja huoltajan välille eikä siis tuo mukanaan esim. elatusvelvollisuutta eikä perimisoikeutta. Huoltajuussuhde päättyy, kun lapsi täyttää 18 vuotta.

Rekisteröityjen parisuhteiden erityiskysymyksiä selvittänyt työryhmä esitti sisäisen adoption sallimista rekisteröidyille samaa sukupuolta oleville pareille. Työryhmä perusteli esitystään oikeudenmukaisuusvaikutuksilla. Sisäisen adoption salliva lainsäädäntö merkitsisi lisääntyvää psykologista, taloudellista ja juridista turvaa lapsille. Lainsäädäntö kohtelisi lasta avioliitossa syntyneen lapsen tavoin, mikä merkitsisi sitä, että lapset olisivat yhdenvertaisessa asemassa esimerkiksi elatuksen, perimyksen ja perhe-eläke-etuuksien myöntämisen suhteen. Perheen sisäisen adoption kautta lapsen biologinen vanhempi voi myös saada varmuuden siitä, ettei lapsi jää vanhemmatta hänen itsensä mahdollisesti kuollessa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Millä aikataululla hallitus on valmistelemassa esitystä samaa sukupuolta olevien rekisteröityjen parien lasten asemasta?

KK 253/2004 vp — Rosa Meriläinen /vihr ym.

Helsingissä 24 päivänä maaliskuuta 2004

Rosa Meriläinen /vihr
Erkki Pulliainen /vihr
Anni Sinnemäki /vihr
Janina Andersson /vihr
Satu Hassi /vihr
Tuija Brax /vihr
Kirsi Ojansuu /vihr

Osmo Soininvaara /vihr
Irina Krohn /vihr
Marjaana Koskinen /sd
Ulla Anttila /vihr
Heidi Hautala /vihr
Tarja Cronberg /vihr

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimit-
tanut valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vas-
tattavaksi kansanedustaja Rosa Meriläisen /vihr.
ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK
253/2004 vp:

*Millä aikataululla hallitus on valmiste-
lemassa esitystä samaa sukupuolta ole-
vien rekisteröityjen parien lasten ase-
masta?*

Vastauksena kysymykseen esitän kunnioittavas-
ti seuraavaa:

Sosiaali- ja terveysministeriön asettama toimi-
kunta luovutti mietintönsä "Lapset ja rekisteröi-
ty parisuhde" sosiaali- ja terveysministeriölle 2
päivänä syyskuuta 2003. Toimikunnan asettami-
nen perustui valtioneuvoston lausumaan. Antaes-
saan hallituksen esityksen laiksi virallistetusta
parisuhteesta (HE 200/2000 vp) valtioneuvosto
edellytti, että oikeusministeriö sekä sosiaali- ja
terveysministeriö asettavat työryhmän selvittä-
mään rekisteröidyssä parisuhteissa elävien pari-
kumppaneiden lasten oikeudelliseen ja sosiaali-
seen asemaan liittyviä kysymyksiä.

Toimikunnan ehdotukset koskivat lapseksiot-
tamista, tapaamisoikeutta ja eräitä perhevapaita

koskevien säännösten tarkistamista. Mietinnöstä
pyydettiin lausunnot noin 30 eri taholta, jotka
edustivat mm. kuntia, käräjäoikeuksia, lasten-
suojelujärjestöjä, kansainvälisen lapseksiotta-
mispalvelun antajia, lakimiesjärjestöjä ja ammat-
tijärjestöjä. Lausuntopalaute oli ristiriitaista, jos-
kin pääosin myönteistä. Eräät lausunnon anta-
neet eivät ainakaan tässä vaiheessa katsoneet voi-
vansa ottaa ehdotuksiin selvää kantaa. Kansalais-
keskustelua ehdotuksesta on käyty melko vähän.
Keskustelu olisi erityisesti lapseksiottamista kos-
kevien ehdotusten osalta tärkeää, sillä ne kosket-
tavat perhelainsäädännön perusteita. Se, että lap-
sella voisi olla kaksi samaa sukupuolta olevaa
vanhempaa, on suuri periaatteellinen muutos ny-
kytilanteeseen.

Oikeusministeriössä ei toistaiseksi ole tehty
päätöksiä sen hallinnonalaan kuuluvien ehdotus-
ten jatkovalmistelusta. Ehdotukset eivät kaikilta
osin liity toisiinsa. Kysymys tapaamisoikeuden
vahvistamisesta lapsen ja muun kuin hänen van-
hempansa välille koskettaa muitakin tilanteita
kuin niitä, joissa lapsen vanhempi elää tai on elä-
nyt rekisteröidyssä parisuhteessa. Sen vuoksi voi
olla perusteltua, ettei tämän asian jatkovalmiste-
lua rajoiteta rekisteröidyissä parisuhteissa elä-
viin lapsiin.

Helsingissä 15 päivänä huhtikuuta 2004

Oikeusministeri Johannes Koskinen

Till riksdagens talman

I det syfte 27 § riksdagens arbetsordning anger har Ni, Herr talman, till behöriga medlem av statsrådet översänt följande av riksdagsledamot Rosa Meriläinen /gröna m.fl. undertecknade skriftliga spörsmål SS 253/2004 rd:

Inom vilken tidsrymd ämnar regeringen påbörja beredningen av en proposition i syfte att förstärka den ställning som barn till registrerade par har?

Som svar på detta spörsmål får jag vördsamt anföra följande:

Den 2 september 2003 lämnade en av social- och hälsovårdsministeriet tillsatt kommission sitt betänkande om barn i registrerade partnerskap till ministeriet i fråga. Kommissionen tillsattes efter ett uttalande av statsrådet. När regeringens proposition med förslag till lag om registrerat partnerskap (RP 200/2000 rd) avläts till riksdagen förutsatte statsrådet att justitieministeriet samt social- och hälsovårdsministeriet tillsätter en arbetsgrupp för att utreda frågor i anslutning till den rättsliga och sociala ställningen hos barn till personer som lever i registrerat partnerskap.

Kommissionen föreslog ändringar i bestämmelserna om adoption, umgängesrätt och vissa

familjeledigheter. Utlåtande begärdes av cirka 30 remissinstanser, vilka företrädde bland annat kommuner, tingsrätter, barnskyddsorganisationer, internationella adoptionsorganisationer, juristorganisationer och fackförbund. Remissvaren var sinsemellan motstridiga, men huvudsakligen positiva. Vissa remissinstanser ansåg sig åtminstone då inte kunna ta en klar ställning till förslagen. Medborgardiskussionen om förslaget har varit rätt begränsad. En diskussion vore viktig särskilt i fråga om de förslag som gäller adoption eftersom de tangerar familjelagstiftningens grunder. En situation där ett barn kan ha två föräldrar av samma kön vore en stor principiell förändring i jämförelse med nuläget.

Vid justitieministeriet har hittills inte fattats några beslut om fortsatt beredning av de förslag som hör till ministeriets förvaltningsområde. Förslagen är inte fast förknippade med varandra till alla delar. Frågan om att fastställa umgängesrätt mellan barnet och någon annan än en förälder till barnet kan vara aktuell också i andra situationer än då barnets förälder lever eller har levt i ett registrerat partnerskap. Därför kan det vara skäl att inte begränsa den fortsatta beredningen av denna fråga till att gälla enbart barn som lever tillsammans med registrerade par.

Helsingfors den 15 april 2004

Justitieminister Johannes Koskinen